

"ELS ANTICS CARRERS DE VALLS"

Gabriel Secall i Güell

Biblioteca d'Estudis Vallencs, vol. XXVI. Valls, 1989.

per Joaquim Torres i Martí

A finals del 1989 va sortir a la llum el volum XXVI de la col·lecció "Biblioteca d'Estudis Vallencs". Porta el títol *Els antics carrers de Valls*. Es tracta de l'obra pòstuma d'un dels més prestigiosos investigadors de les comarques tarragonines, l'historiador Gabriel Secall i Güell.

El pròleg està signat per, l'alcalde, director de la degana revista "Cultura", P. Altès i Serra. A la seva autoritzada intervenció, em correspon ara afegir-hi uns senzills comentaris informatius, complint amb satisfacció l'encàrrec de la redacció de "Quaderns de Vilaniu".

L'aparició d'aquest llibre va anar acompanyada —cal destacar-ho—, d'unes connotacions ben excepcionals, dins una solemne i àmplia sessió acadèmica. Per una banda, el caràcter de ser la darrera obra de Secall i, per l'altra, la coincidència amb un encadenament d'actes emotius al seu entorn, en la mateixa jornada: el Memorial Gabriel Secall i Güell, amb la magistral dissertació del professor Dr. Manuel Grau Montserrat titulada "Gabriel Secall i Güell,

investigador dels jueus catalans", en el marc d'obertura de la XXXV Assemblea Intercomarcal d'Estudiosos (Valls/Vilardona, 1989) i l'atorgació pòstuma —amb la presència d'autoritats i representacions—, del Títol d'Honor de Valls a Gabriel Secall, alt guardó que la ciutat, per acord unànim de la Corporació Municipal, va concedir a l'il·lustre estudiós desaparegut.

L'obra és dissenyada en sis blocs molt ben estudiats, i amb una eloqüent distribució: Els elements urbanístics, Els carrers, Les places, Els ravals, Els passeigs i Les barriades. El capítol final de bibliografia, adverteix que els fons històrics consultats són el de l'Arxiu Històric Comarcal de Valls i el de l'Arxiu Històric Arxidiocesà de Tarragona, així com nombrosos treballs de "Cultura" i de "Quaderns de Vilaniu/Miscel·lània de l'Alt Camp", i diverses publicacions de l'Institut d'Estudis Tarragonenses Ramon Berenguer IV, l'Institut d'Estudis Vallencs i la Jove Cambra de Valls. Una àmplia i magnífica selecció de

fotografies de diverses èpoques (moltes de les quals foren realitzades pel mateix autor) il·lustren encertadament els vials i els indrets urbans que es tracten en el text. La gran disponibilitat de la família Secall i la col·laboració de l'arxiver Josep Martí, van facilitar que poguéssim completar-se l'elaboració d'aquest aspecte tan rellevant per a l'edició de l'obra.

Gabriel Secall, reconegut investigador del judaisme català, va voler endinsar-se, amb aquest llibre, en els aspectes més volguts de la seva ciutat nadiua. Tots els seus coneixements i records urbans vallencs, junt amb el resultat del rigorós estudi, que feia anys anava confegint sobre l'antiga vila del Camp de Tarragona, la història, les llegendes i les tradicions dels vells carrers vallencs, han quedat reproduïts en aquest volum.

Recordo una exposició organitzada per l'Ajuntament i realitzada per la Comissió per a la denominació dels carrers de Valls, en la qual es donava informació pública de la normalització del nomenclàtor urbà. Les il·lustracions més atractives i consultades, van ser els plafons on es veia des de la seva configuració primitiva, l'evolució urbana de Valls a través del clos inicial i de les tres expansions més significatives que la població va tenir a l'època medieval. Fou un treball fet a partir dels estudis de Secall —i amb la seva participació personal—, que en el seu llibre queda perfectament explicat, més extensivament, carrer per carrer.

L'obra ens parla del Vilar —la prehistòria vallenca— i del ressorgiment urbà als segles X-XI; la tradició i llegendes populars i religioses, tan entranyables: la Mare de Déu de la Candela des del segle XIII, la campana de la son, la Pera, els nostres monestirs de Monges Mínimes i de les Carmelites del Portal Nou, les històri-

ques creus de terme (que ja havien estat objecte d'un treball específic del mateix autor)... Hi és present també la monumentalitat: el castell, les muralles amb més de 15 torres, el Mur, la Torratxa de Valls —destruïda uns mesos abans de la presentació d'aquest llibre—...

Secall té molt en compte els històrics gremis vallencs i ens parla de les seves advocacions religioses, dels prestigiosos mercats que es remunten a nou segles, les antigues fondes del carrer dels Espardeinyers, els recaders de la plaça dels Alls, i és molt precís en temes històrics específics com l'Estudi de Valls —segle XIV, inici de l'ensenyament a la vila— o l'expulsió dels jueus, esdeveniment del qual el 1992 s'escaurà el cinquè centenari. En el text, s'insisteix en la rellevància de l'art ornamental i en elements de tanta identitat ciutadana com les capelletes dels barris o les fonts urbanes, actualment massa descurades.

Ocupa l'atenció preminent de Gabriel Secall la configuració viària i els indrets peculiars de Valls: el pont de Farigola, els horts del Paborde, del Rector, del Ble... els típics carrers transversals i les places del segle XIV, amb noms i espais força semblants en l'actualitat; el Mas Miquel, Santa Magdalena, el Tomb del Balcó, la Font de la Manxa... L'autor utilitza una expressió clara, un llenguatge planer, amb el qual podem captar tota la riquesa dels antics vials vallencs i, així mateix, el profund treball i l'incomparable amor amb què Secall va confegir aquesta magnífica obra.

En les 320 pàgines del llibre, no es dissimula en cap moment la devoció per Valls, les seves pedres com a signe d'identitat d'un poble, tots els racons que són l'arrel del Valls viu i expansionat que acompanya la nostra trajectòria quotidiana. Ens pensem sintonitzar amb l'autor si la consideració final, més enllà del guanyat

reconeixement al seu treball, la dediquem a invocar, a reivindicar, els valors del nostre patrimoni urbà històric, arquitectònic i artístic. Mil anys d'història urbana valenciana, no són pas il·lustrats als nostres carrers. Les facilitats destructives han trobat aquí més complicitats del que estadísticament sembla habitual arreu. Som a temps, no

obstant això, de recuperar més coses de les que alguns voldrien, si s'assumeix una actuació contundent i explícita en la salvaguarda dels valors d'identitat que té Valls i que el catàleg patrimonial del municipi garanteix. El llibre de Secall és, en aquest sentit, un inventari estimable que cal rellegir, divulgar i considerar.